

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW

BIURO DYREKTORA GENERALNEGO

Patrycja Zasepa
DYREKTOR

BDG.WI.1911.7.4.2021.KG(10)

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Mirosław Wróblewski
Dyrektor
Zespołu Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Dyrektorze,

odpowiadając na pisma¹ dotyczące zajęcia przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów stanowiska w sprawie dostępności Parku w Natolinie dla mieszkańców Warszawy oraz korzystając z zapewnienia, że Rzecznik Praw Obywatelskich zna argumenty dotyczące funkcjonowania Kolegium Europejskiego oraz konieczności ochrony rezerwatu przyrody, chciałabym podkreślić, że argumenty te nadal pozostają aktualne. Nie uległy zmianie zarówno cele, na jakie wykorzystywany jest Zespół Pałacowo-Parkowy Natolin, jak i wszelkie ograniczenia wynikające z obowiązującego Planu Ochrony rezerwatu przyrody „Las Natoliński”. Niemniej, przez wszystkie lata Fundacja „Centrum Europejskie - Natolin” podejmuje działania mające na celu odpowiedzialne i zgodne z wymogami konserwatorskimi udostępnianie zwiedzającym terenu Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin.

Dotychczasowa dostępność Zespołu Pałacowo-Parkowego wyłącznie w sezonie letnim, została od 1 sierpnia 2021 r. rozszerzona o możliwość całorocznego zwiedzania tego Zespołu, co współbrzmi z inicjatywą Dzielnicy Wilanów w opisywanej sprawie.

Fundacja kontynuuje także powszechnie dostępny dotychczas program zwiedzania najcenniejszych historycznie części Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin, nie ograniczając możliwości zwiedzania dla szkół, towarzystw naukowych, stowarzyszeń działających na rzecz zachowania dziedzictwa narodowego obejmującego zabytki kultury materialnej, jak i unikatowe wartości polskiej przyrody oraz innych organizacji społecznych, ale także osób indywidualnych zainteresowanych zwiedzaniem Zespołu.

Przyjęte zasady udostępniania Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin nie tylko nie naruszają określonej w art. 73 Konstytucji wolności korzystania z dóbr kultury w zakresie, który wykraczałby poza zasadę proporcjonalności, ale wręcz wypełniają obowiązek ochrony dziedzictwa narodowego oraz ochrony unikatowego środowiska, służąc zachowaniu dóbr

¹ Pismo znak: VII.715.21.2021/VII.715.21.2021.MM z 25 czerwca 2021 r. oraz pismo z 22 października 2021 r., znak: jw.

kultury zarówno dla obecnego jak i dla przyszłych pokoleń – do czego z kolei zobowiązuje władze publiczne art. 74 Konstytucji.

W kontekście normatywnego znaczenia art. 73 Konstytucji i wolności w nim określonej należy mieć również na względzie, że konieczność stworzenia warunków dla powszechnego udostępnienia dóbr kultury każdemu zainteresowanemu musi zostać pogodzona z obowiązkiem ich odpowiedniej ochrony, jak również ochrony praw i wolności osób i instytucji będących ich właścicielami. Ocena wskazanych powyżej dwóch wartości, jakimi są możliwość dostępu do dobra kultury jak również obowiązek ochrony tego dobra, prowadzić może do wniosku o uzasadnionej potrzebie ograniczenia w zakresie zupełnie swobodnego i nie podlegającego kontroli dostępu do zespołu pałacowo-parkowego, mającego przecież szczególne znaczenie. Konsekwencją wskazanej powyżej oceny (w odniesieniu do wolności korzystania z dóbr kultury określonej w art. 73 Konstytucji, również w zakresie odnoszącym się do zasady proporcjonalności) i tak rozumianego kompromisu, może być faktyczne określenie terminów, charakteru i zakresu, w jaki każdy zainteresowany może korzystać z przyznanej mu wolności korzystania z dóbr kultury.

Podkreślenia w tym kontekście wymaga, że Fundacja Centrum Europejskie – Natolin organizuje i umożliwia zwiedzanie Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin Mieszkańcom Warszawy jak i chętnym, w tym grupom zgłoszonym m.in. przez inne jednostki organizacyjne, takie jak szkoły, uczelnie, stowarzyszenia itp. Ponadto Fundacja Centrum Europejskie – Natolin zorganizowała przewodnika i za pomocą aplikacji jest możliwość zapisania się na zwiedzanie Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin, także poza sezonem letnim. Umożliwiono zatem zwiedzanie całoroczne w ramach grup zorganizowanych lub osobom zainteresowanym, które mogą zapisać się na zwiedzanie za pomocą dedykowanej aplikacji.

Mając na względzie wskazane powyżej możliwości zwiedzania Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin nie sposób zgodzić się z kategorycznym stwierdzeniem (zawartym w wystąpieniu RPO), że „Obecny sposób reglamentowania dostępu do Parku Natolińskiego wydaje się zbyt restrykcyjny i stanowi de facto całkowite ograniczenie dostępu do tego dobra kultury dla większości obywateli, w tym szczególności Warszawy i okolicznych miejscowości”.

Należy zatem zwrócić uwagę, że pewne ograniczenia w zakresie całkowicie powszechnego dostępu do Parku w Natolinie są przede wszystkim związane z koniecznością ochrony Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin. Podkreślenia wymaga bowiem, że Zespół Pałacowo-Parkowy Natolin to nieruchomości obejmująca przede wszystkim rezerwat przyrody „Las Natoliński” (Obszar Natura 2000), który stanowi ponad 95% całej powierzchni zespołu pałacowo-parkowego.

Wskazane powyżej udogodnienia dotyczące zwiedzania Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin, a z drugiej strony potrzeba związana z koniecznością ochrony Zespołu Pałacowo-Parkowego Natolin, uzasadniają zatem stwierdzenie, że w niniejszej sprawie nie zachodzi naruszenie określonej w art. 73 Konstytucji wolności korzystania z dóbr kultury w zakresie, który wykraczałby poza zasadę proporcjonalności.

W związku z powyższym, poza sporem pozostaje konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego rezerwatu Las Natoliński oraz wyważenia praw obywatelskich, jednak w szerszym kontekście niż opisywany przez Burmistrza Dzielnicy Wilanów. Zwrócić należy uwagę chociażby na postępującą od lat redukcję i degradację znacznej części naturalnej otuliny rezerwatu natolińskiego od strony wschodniej, poprzez usankcjonowaną planistycznie przez Dzielnicę Wilanów intensywną zabudowę mieszkaniowo-usługową przylegającą bezpośrednio do terenu rezerwatu. Rozumienie interesu publicznego szerzej,

jak i postulowanym kierunkiem pro obywatelskim byłoby tu raczej wzmocnienie działań mających na celu ochronę obszaru Natura 2000, niż tylko poprzez rosnącą liczbę odwiedzin.

Już tylko na marginesie warto nadmienić, że w ostatnich latach wszelkie działania w tym zakresie podejmowane przez Fundację CEN odbywają się bez wsparcia finansowego czy chociażby logistycznego Dzielnicy Wilanów m.st. Warszawy.

Z poważaniem

Patrycja Zasepa

/podpisano certyfikatem kwalifikowanym/